

ODLOČBA KOMISIJE**z dne 9. marca 2004****o programu pomoči, izvršene v Avstriji za povrnitev energetskih dajatev na zemeljski plin in elektriko v letih 2002 in 2003***(notificirano pod dokumentarno številko K(2004) 325)***(Besedilo v nemškem jeziku je edino verodostojno)****(Besedilo velja za EGP)**

(2005/565/ES)

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI JE –

zadevni pomoči zaprosila vse ostale zainteresirane stranke.

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, zlasti člena 88(2),

- (5) S pismom z dne 4. julija 2003, ki ga je Komisija evidentirala istega dne (A/34759), je Avstrija podala svoje stališče o uvedbi postopka.

ob upoštevanju Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, zlasti člena 62(1)(a),

- (6) 12. avgusta 2003 je Komisija prejela stališče Združenja avstrijske industrije, 18. avgusta 2003 stališče podjetja Stahl- und Walzwerk Marienhütte Ges.m.b.H in 14. avgusta 2003 stališče podjetja Jungbunzlauer Ges.m.b.H. Stališče zvezne delavske zbornice je bilo z dopisom z dne 21. novembra 2003 umaknjeno.

po pozivu zainteresiranim strankam k podaji stališča v skladu s prej navedenimi členi ⁽¹⁾ in ob upoštevanju teh stališč,

ob upoštevanju naslednjega:

I. POSTOPEK

- (1) Dne 8. oktobra 2002 je bil v Zveznem uradnem listu za Republiko Avstrijo objavljen 158. zvezni zakon 2002, čigar člen 6 predvideva spremembo zakona o povrnitvi dajatev na energijo iz leta 1996.

- (7) Vsa stališča so bila podana pravočasno ⁽³⁾. Komisija je stališča posredovala Avstriji, ki pa svojega mnenja ni podala.

- (2) Komisija je s pismom z dne 30. aprila 2003 Avstrijo obvestila o svojem sklepu, da namerava zaradi pomoči, zajete v teh zakonih, uvesti postopek v skladu s členom 88(2) Pogodbe ES.

- (8) V dopisu z dne 5. decembra 2003, ki ga je Komisija prejela 8. decembra 2003 (A/38575), je Avstrija posredovala nadaljnje informacije za izvedbo povrnitve dajatev na energijo v letih 2002 in 2003.

- (3) 20. avgusta 2003 je bil v Zveznem uradnem listu za Republiko Avstrijo objavljen 71. zvezni zakon 2003, čigar točka 6 člena 54 podaljšuje zakon o povrnitvi dajatev na energijo iz leta 1996 v različici 158. zveznega zakona 2002 do 31. decembra 2003.

- (4) Sklep Komisije o uvedbi postopka je bil objavljen v *Uradnem listu Evropske unije* ⁽²⁾. Komisija je za stališče o

II. IZČRPEN OPIS POMOČI

- (9) Skladno z zakonoma o dajtvah na elektriko in zakonu o dajtvah na zemeljski plin, ki sta bila sprejeta 1. junija 1996, se dajatev na elektriko oz. zemeljski plin obračunava tudi pri oskrbi z električno energijo in zemeljskim plinom, izvzeta dobava elektrarnam oz. plinarnam in drugim prodajnim posrednikom, poraba električne energije in zemeljskega plina elektrarn oz. plinarn, ter poraba lastno pridelane ali v območje dajatev speljane električne energije oz. zemeljskega plina.

⁽¹⁾ UL C 164, 15.7.2003, str. 2.

⁽²⁾ Glej opombo 1.

⁽³⁾ V skladu z Uredbo Sveta (EGS) št. 1182/71 z dne 3.6.1971 o določitvi pravil glede rokov, datumov in iztekov rokov (UL L 124, 8.6.1971, str. 1), zlasti člena 3, se je 18. avgusta 2003 končal rok za oddajo stališč.

- (10) Praviloma je zavezanec za plačilo dajatev dobavitelj električne energije ali zemeljskega plina. Prejemnik dobavljene energije mu mora plačati naprej zaračunane dajatve na energijo. Dobavno podjetje mora znesek dajatev na energijo, ki odpade na posameznega prejemnika, izkazati najkasneje v letnem obračunu.
- (11) Dajatev na električno energijo v času pregleda znaša 0,015 EUR/kWh. Dajatev na zemeljski plin znaša 0,0436 EUR na m³.
- (12) Neposredno po sodbi sodišča Evropskih skupnosti o zadevi C-143/99, (v nadaljevanju: „Sodba *Adria-Wien*“), v okviru predhodnega odločanja⁽⁴⁾ je Avstrija zakon o povrnitvi dajatev iz leta 1996 spremenila s 158. zveznim zakonom 2002, ki v členu 6 predvideva, da imajo s 1. januarjem 2002 vsa podjetja pravico do povrnitve dajatev na energijo za zemeljski plin in električno energijo, če dajatve presegajo skupaj 0,35 % neto proizvodne vrednosti. Neto proizvodna vrednost je opredeljena kot razlika med prometom v smislu točk 1 in 2 člena 1 zakona o prometnem davku iz leta 1994 in prometom v smislu točk 1 in 2 člena 1(1), ki jih opravi podjetju. V zakonu na prometni davek iz leta 1994 je ta promet opredeljen kot dobave in ostale storitve, ki jih podjetnik izvaja v državi za plačilo. Zakon vključuje lastno porabo, izključuje pa uvažanje. Prvih 363 EUR se ne povrne.
- (13) Povrnitev dajatev velja za čas od 1. januarja 2002 do 31. decembra 2003.
- (14) Izplačani vrnjeni zneski znašajo približno 330 mio EUR letno.
- (15) Komisija je uvedla postopek zaradi dvomov glede ukrepa pomoči in združljivosti domnevne pomoči. Po mnenju Komisije je sistem za povrnitev dajatev prinesel korist podjetjem, ki porabijo veliko energije in je bil zatorej selektiven. Komisija je dvomila o tem, da je domnevna pomoč združljiva z okvirom Skupnosti za državno pomoč za varstvo okolja⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Sodba z dne 8. novembra 2001, zadeva C-143/99 *Adria-Wien Pipeline, Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke GmbH v Finanzlandesdirektion für Kärnten PSES* 2001, str. I-8365.

Avstrijsko ustavno sodišče je sodišču predložilo v predhodno odločanje dve vprašanji:

1. Ali je treba zakonske ukrepe držav članic, ki predvidevajo delno povrnitev dajatev na energijo na zemeljski plin in električno energijo, vendar pa povrnitev priznavajo le podjetjem, katerih težišče je dokazljivo proizvodnja materialnih dobrin, obravnavati kot državno pomoč v smislu člena 92 Pogodbe ES?
2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen: Se tovrstni zakonski ukrep obravnava kot pomoč v skladu s členom 92 Pogodbe ES tudi v primeru, če se odobri vsem podjetjem ne glede na to, ali je težišče dokazljivo proizvodnja materialnih dobrin?

⁽⁵⁾ UL C 37, 3.2.2001, str. 3.

III. STALIŠČA ZAINTERESIRANIH STRANK

Stališče avstrijskega združenja industrialcev

- (16) Po mnenju Združenja avstrijske industrije ukrep ni selektiven in tako ne predstavlja državne pomoči. Avstrija je uresničila sodbo *Adria-Wien*, po kateri državni ukrepi, ki predvidevajo povrnitev dajatev na zemeljski plin in električno energijo, ne predstavljajo državnih pomoči, „če so zagotovljene vsem podjetjem v državi, ne glede na predmet njihove dejavnosti“. Avstrijsko ustavno sodišče je utemeljitev k drugemu vprašanju, predloženemu Evropskemu sodišču, oblikovalo v tem smislu, da bi Avstrija lahko prišla v položaj, da razširi povrnitev dajatev na energijo na vsa podjetja. Avstrijsko sodišče se je torej funkcije urejanja povrnitve dajatev popolnoma zavedalo in je tudi upoštevalo možne pravne posledice v Avstriji. Pomembno je torej le vprašanje, „ali bo prišlo do razlikovanja glede na olajšave.“
- (17) Združenje avstrijske industrije je mnenja, da ukrep dejansko ni selektiven. Podjetij, ki jim je bila povrnitev dajatev odobrena, je nekje od 2 500 do 3 000. Ta podjetja so različno velika in delujejo v različnih gospodarskih panogah.
- (18) Poleg tega pa ukrep ne prinaša koristi samo podjetjem z visoko porabo energije. Povrnitev dajatev se izračuna na podlagi neto vrednosti proizvodnje. Ta vrednost je odvisna od gospodarskega položaja določenega podjetja. Izgube ali visoke investicije vodijo do manjše neto vrednosti proizvodnje. V takšnih primerih bi povrnjena dajatev na energijo dobila tudi podjetja z nižjo porabo energije. Dolgoročno gledano tukaj ne gre vedno le za enak krog olajšav.
- (19) Združenje avstrijske industrije meni, da primerjave z drugimi primeri, ki jih je navedla Komisija, kjer ukrep s pravnega stališča ni bil selektiven, a se je kot tak dejansko izkazal, niso ustrezni. V opisanih primerih je šlo za pomoč večjim industrijskim podjetjem, ponekod celo za konkretno podjetje. Ukrep s strani Avstrije pa ni niti z velikostjo podjetja, panogo in dejavnostjo, niti z zneskom investicije, omejil kroga podjetij, ki jim je bila odobrena povrnitev dajatev.
- (20) Glede združljivosti je Združenje avstrijske industrije ugotovilo, da je upoštevanje najnižjih vrednosti, kakor je navedeno v Direktivi Sveta 2003/96/ES z dne 27. oktobra 2003 o prestrukturiranju za prestrukturiranje okvirnih predpisov skupnosti o obdavčenju proizvedene energije in električnega toka⁽⁶⁾ (v nadaljevanju „uredba o obdavčenju energije“) pomemben del davkov.

⁽⁶⁾ UL L 283, 31.10.2003, str. 51.

Stališče podjetja Stahl- und Walzwerk Marienhütte Ges.m.b.H

- (21) Podjetje Stahl- und Walzwerk Marienhütte Ges.m.b.H je opisalo gospodarski kontekst obdavčenja energije, natančneje za jeklo, in je zagovarjalo, da je bila posledica uporabe regularnih avstrijskih davčnih stopenj na energijo pri podjetjih, ki porabijo veliko energije, takojšnja ustavitev proizvodnje v Avstriji.
- (22) Korekcijski mehanizem za podjetja, ki porabijo veliko energije, ni imel nikakršnih negativnih posledic na obdavčenje energije. Sami stroški energije so zadostna stimulacija za sprejetje možnih nadomestnih ukrepov, dajatev na energijo pa ni prinesla nobenih novih učinkov. To je potrebno upoštevati, ko se preverja upravičenost ukrepa v smislu značaja davčnega sistema.
- (23) Sodišče Evropskih skupnosti je v okviru zadeve C-143/99 očitno želelo izraziti svoje stališče glede razlikovanja med podjetji, ki porabijo veliko energije in ostalimi podjetji. V nasprotnem primeru ne bi odgovorilo na drugo vprašanje avstrijskega ustavnega sodišča, saj to vprašanje v procesu odločanja o še ne rešenem primeru na avstrijskem sodišču ni pomembno.
- (24) Tudi če bi ukrep predstavljal državno pomoč, bi morala Komisija upoštevati upravičena pričakovanja zadevnih podjetij. Ta podjetja se lahko oprejo na zakon, ki so ga v Avstriji sprejeli predvsem zaradi tega, da bi lahko izvršili sodbo *Adria-Wien*. Od podjetja ni mogoče pričakovati, da se bo ukvarjalo z vprašanji evropskega prava bolj podrobno kot dobroverni zakonodajalec. Razen tega pa je sodišče samo kot evropski organ zbudilo upravičena pričakovanja, s tem ko je odgovorilo na drugo vprašanje avstrijskega ustavnega sodišča.

Stališče podjetja Jungbunzlauer Ges.m.b.H

- (25) Podjetje Jungbunzlauer Ges.m.b.H je v svojem stališču navedlo, da povrnitev dajatev na energijo ne predstavlja pomoči v smislu neposrednega denarnega plačila države. Gospodarska obremenitev zaradi obdavčenja energije bi morala biti v rokah končnega porabnika. Da bi to dosegli, ima zakonodajalec več možnosti. Za poenostavitev upravnih postopkov se dajatev pobira pri dobavitelju energije. Podjetja bodo dajatev skupaj s ceno za energijo plačala dobavitelju, po tem pa jim bo država preplačan znesek povrnila. Zaradi te strukture je zakon o povrnitvi dajatev na energijo zasnovan v obliki povračila stroškov. Zakonodajalec bi se prav tako lahko odločil, da bi dajatve zaračunal neposredno končnemu porabniku. V tem primeru povračilo ne bi bilo potrebno.

- (26) Državni zakonodajalec ima možnost omejiti obremenitev z dajatvami. Najvišja meja, postavljena na osnovi kriterija 0,35 % neto vrednosti proizvodnje, iz vidikov pravne pomoči ni pomembna, temveč je meja davčne obremenitve v gospodarski rabi pri 0,35 % neto vrednosti proizvodnje fiksna. To velja tudi za predvideno najnižjo obremenitev, ki znaša 363 EUR.
- (27) Evropsko sodišče je v sodbi *Adria-Wien* celovito odločilo o avstrijskem ukrepu. Če ne bi imelo tega namena, bi se sodišče najprej pozanimalo, ali je povrnitev dajatev na energijo sama po sebi selektivna in bi se nato posvetilo vprašanju, ali je izločitev storitvenega podjetja v okviru povrnitve dajatev na energijo tudi selektivna. V nadaljevanju se je v opombi št. 36 sodbe razjasnilo, da avstrijski ukrep, ki ga je sodišče v celoti poznalo, ne predstavlja državne pomoči.
- (28) Ukrep ni selektiven, temveč gre tukaj za splošen gospodarski ukrep. To mnenje je delil tudi generalni javni tožilec v pravni zadevi C-143/99.
- (29) Ukrep ne pomeni izkrivljanja konkurence in ne vpliva na trgovanje.
- (30) Podobne ukrepe so sprejeli tudi v drugih državah članicah. Poleg tega pa je zaradi zaščite delovnih mest in investicij predvidena tudi direktiva o obdavčenju pridobivanja energije in znižanju ter povrnitvi dajatev.

IV. STALIŠČE AVSTRIJE

Avstrija meni, da je povrnitev dajatev na energijo splošen ukrep

- (31) V dopisu z dne 4. julija 2003, ki ga je Komisija prejela 4. julija 2003, je Avstrija potrdila svojo ugotovitev, da je povrnitev dajatev na energijo splošen ukrep. Z drugim vprašanjem je avstrijsko ustavno sodišče pojasnilo svoj motiv: če bi prvotni ukrep predstavljal državno pomoč, bi lahko ustavno sodišče razveljavilo omejevanje na podjetja, ki večinoma proizvajajo materialne gospodarske dobrine. Avstrijsko ustavno sodišče je želelo vedeti, ali bi se zaradi ukinitve omejitve pojavila ali razširila protipravna državna pomoč. Evropsko sodišče se je zavedalo, da je v poročilu poročevalca Watheleta pisalo, da ustavno sodišče izhaja iz tega, da je v primeru ukinitve ali omejitve ... možna razširitev na vsa podjetja le takrat, ko to ne predstavlja nove pomoči, ki bi jo bilo potrebno priglasiti v naprej. Drugače bi bilo drugo vprašanje le teoretično in bi ga moralo Evropsko sodišče zavrnilo.

(32) Posledično je avstrijsko ustavno sodišče ukinilo le omejitve prvotnega kroga tistih, ki so bili upravičeni do povrnitve dajatev, ne pa celotnega zakona o povrnitvi dajatev na energijo.

(33) Glede na ta dejstva ni moč argumentirati, da Evropsko sodišče ne bi bilo ali bi bilo napačno seznanjeno s strukturo avstrijskega ukrepa. Sodišče je celo v opombi 7 sodbe pravilno opisalo avstrijski sistem in v opombi 36 odgovorilo na drugo vprašanje, „da državni ukrepi kot tisti v izhodiščnem postopku ne predstavljajo državnih pomoči“.

Avstrija napoveduje retroaktivno spremembo glede povrnitve dajatev na energijo

(34) V dopisu z dne 5. decembra 2003 je Avstrija obvestila Komisijo, da bo Ministrstvo za finance avstrijskemu parlamentu predlagalo, naj povrnitev dajatev na elektriko in zemeljski plin pri obeh skupinah, ki sta bili do tega upravičeni, spremeni retroaktivno.

(35) Podjetja, za katera zakon o povrnitvi dajatev na energijo do 31. decembra 2001 ni veljal, bodo dobila pravico do stoddostotne povrnitve dajatev, ki so v letu 2002 presegali 0,35 % njihovo neto vrednost proizvodnje. V letu 2003 bodo ta podjetja plačevala 20 % nacionalne davčne stopnje na zemeljski plin in elektriko. Ta najnižja davčna obremenitev upošteva najnižje davčne stopnje v skladu z „direktivo o obdavčenju energije“, ki je začela veljati s 1. januarjem 2004. Ta direktiva določa, da znaša najnižji obdavčljiv znesek v razmerju z državnimi davki približno 3,3 % za elektriko in okoli 14 % za zemeljski plin.

(36) Podjetja, za katera je zakon o povrnitvi dajatev na energijo veljal pred 31. decembrom 2001, bodo v letih 2002 in 2003 plačala 120 % najnižjih obdavčljivih zneskov za zemeljski plin in elektriko, kakor je določeno v Prilogi I tabele C direktive o obdavčenju energije („120-odstotna določba“). Obremenitev s zneskom 120 % najnižje obdavčitve na zemeljski plin in elektriko statistično gledano ustreza povprečni davčni obremenitvi podjetij v skladu z direktivo o obdavčenju energije, vključno z obdavčenjem elektrike, zemeljskega plina in premoga. Določba o 120 % bo povzročila dodatno obremenitev z datjavami v višini približno 10 do 15 % trenutnega neto davčnega priliva. Dodatna obremenitev ni tako

visoka, saj večina zadevnih podjetij po veljavnih predpisih plačuje veliko več kot 120 %. Kljub temu pa bodo podjetja, pri katerih bo 120-odstotna določba povzročila povečano davčno obremenitve, povprečno plačala več kot 50 %, nekatera pa celo veliko več.

(37) Avstrija je Komisijo obvestila, da so bila vsa tekoča plačila neposredno po začetku formalnega postopka preiskave ustavljena. Kljub temu pa Avstrija ni mogla dati podatkov o številu podjetij, ki so morali del že plačane povrnitve dajatev vrniti, ali o zadevnih zneskih. Avstrija je potrdila, da se uporablja za vsa vračila veljavna referenčna obrestna mera EU.

V. PRESOJA POMOČI

Presoja za leta 2002 in 2003

(38) Četudi se vpeljan postopek sklicuje na določbe 158. zveznega zakona 2002, ki se uporabljajo, se Komisiji zdi upravičeno, da se pregleda tudi leto 2003 brez posebne odločbe o razširitvi formalnega postopka preiskave za to obdobje. Komisija je ugotovila, da 71. zvezni zakon 2003 ni spremenil določb, sprejetih s 158. zveznim zakonom 2002. Tako sta določbi, ki veljata za leti 2002 in 2003, enaki. Komisija torej meni, da so vse zainteresirane stranke imele možnost izraziti svoje stališče o vseh vidikih, ki so pomembni za presojo programa.

(39) Po tem, ko se je Komisija odločila za vpeljavo formalnega postopka preiskave, je Avstrija podaljšala čas postopka. To je primerljivo s situacijo, kjer država članica spremeni zakonodajo, ki je predmet postopka za ugotavljanje kršitev pogodbe, vendar s to spremembo ne odpravi vseh domnevnih kršitev ter ohrani dejanska stanja, opisana v stališču, okrepljenem z utemeljitvami. V takšnih primerih sodišče dovoljuje Komisiji nadaljevanje postopka in prilagodi sklepe spremenjenim okoliščinam ⁽⁷⁾.

(40) V dopisu z dne 5. decembra 2003 se je Avstrija sklicevala izrecno na čas od 1. januarja 2002 do 31. decembra 2003 in je tako izrabila svoje pravice do obrambe z vidika celotnega časovnega obdobja.

⁽⁷⁾ Glej sodbo sodišča Evropskih skupnosti z dne 17. novembra 1992 v pravni zadevi C-105/91, Komisija/Grčija, PSES 1992, str. I-5871; sodba z dne 10. septembra 1996 v pravni zadevi C-11/95 Komisija/Belgija, PSES 1996, str. I-4415; sodba z dne 9. januarja 1999 v pravni zadevi C-365/97 Komisija/Italija, PSES 1999, str. I-7773 in sodba z dne 4. februarja 1988 v pravni zadevi 113/86 Komisija/Italija, PSES 1988, str. 607.

- (41) V bistvu so svoje stališče v zvezi z uporabo ureditve 2002 in 2003 lahko izrazili tudi drugi. Sicer je Združenje avstrijske industrije 12. avgusta predložilo svoje pisno stališče glede povrnitve dajatev na energijo v letu 2002, se pravi pred objavo 71. zveznega zakona 2003 o podaljšanju povrnitve dajatev na energijo. Nadalje je bilo Združenje prisotno na več razgovorih med Komisijo in avstrijsko vlado, kjer je tudi izrazilo svoje stališče glede leta 2003. Tako se je spoštovala pravica do izrazitve stališča.
- (42) V stališču podjetja Jungbunzlauer Ges.m.b.H z dne 14. avgusta 2003 je bilo podjetje predstavljeno, ugotovljeno pa je bilo, da veljajo podatki o dejanskem stanju „posebno (tudi) za leto 2002“. Podjetje je izrazilo svoje stališče glede pomoči ter navedlo argumente, ki pa so po večini neodvisni od leta uporabe. Tako se je spoštovala pravica do izrazitve stališča.
- (43) Podjetje Marienhütte Ges.m.b.H je izrazilo svoje stališče na začetku postopka 18. avgusta 2003, torej pred objavo 71. zveznega zakona 2003. Opažanja so tudi v tem primeru večinoma neodvisna od leta uporabe določil o povrnitvi dajatev na energijo. Tako se je spoštovala pravica do izrazitve stališča.
- (44) Komisija ni prejela nobenih zapoznelih stališč, prav tako ni nihče zaprosil za predložitev stališča po roku, ki je bil postavljen med odločanjem o začetku postopka.

Obstoj pomoči

- (45) Po temeljiti preiskavi je Komisija prišla do sklepa, da zadevni ukrep predstavlja državno pomoč v smislu člena 87, odstavek 1 Pogodbe ES.
- (46) Po mnenju Komisije bodo od povrnitve dajatev, četudi teoretično velja za vsa podjetja, ki dosegajo začetno vrednost 0,35 % neto vrednosti proizvodnje, dejansko imela korist podjetja, ki v razmerju do neto vrednosti proizvodnje porabijo veliko energije. Povrnitev dajatev na energijo je tako selektivna.
- (47) Sodišče, po mnenju Komisije, v pravni zadevi C-143/99 ni izrazilo svojega mnenja o vseh vidikih prvotne ureditve povrnitve dajatev, temveč le o omejitvi na podjetja, ki večinoma proizvajajo fizično gospodarsko blago. Za odgovor na obe vprašanji avstrijskega ustavnega sodišča je bilo potrebno, da je sodišče izrazilo svoje mnenje tudi o drugih vidikih ukrepa. Vprašanja se ne nanašajo zgolj na avstrijski sistem, temveč tudi na ključne točke omejenega področja uporabe. Ni mogoče izhajati iz tega, da je sodišče le zato, ker je bilo na voljo več informacij, izrecno izrazilo svoje mnenje na eno vprašanje, s katerim se ni ukvarjalo. Sodišče je v svoji sodbi izrazilo svoje splošno mnenje o „splošnih ukrepih, ki predvidevajo povrnitev dajatev na energijo“. Če bi sodišče imelo namen izraziti svoje stališče glede vseh vidikov avstrijskega ukrepa, je mogoče izhajati iz tega, da bi bilo to prej eksplicitno.
- (48) Komisija ne deli mnenja, da sodišče na drugo vprašanje avstrijskega ustavnega sodišča ne bi odgovorilo, če ne bi imelo namena, izraziti svojega mnenja o vseh vidikih povrnitve dajatev na energijo. Sodišče je najprej odgovorilo na drugo vprašanje avstrijskega ustavnega sodišča. To vprašanje pa se ne nanaša na še ne rešen postopek. Zato je sodišče na prvo vprašanje o dejanskem stanju odgovorilo bolj splošno. Opirajoč se na sodno prakso je dejalo, da državni ukrep, od katerega bodo brez razlik imela korist vsa nacionalna podjetja, ne predstavlja državne pomoči.
- (49) Precedenčni primeri kažejo, da lahko ima ukrep selektivni učinek, četudi se po zakonu uporablja na vseh gospodarskih področjih. To so le primeri za to, kako lahko pride do dejanske selektivnosti. Drži, da zadevni ukrep, ki je predmet preiskave, ne predvideva omejitve zaradi velikosti podjetja, panoge, delovanja ali investicijskega zneska. Zaradi praga je ukrep dejansko prirejen za podjetja, ki porabijo veliko energije. Sicer je Združenje avstrijske industrije doseglo, da imajo od povrnitve dajatev koristi tudi podjetja z manjšo porabo energije, če veliko investirajo ali če imajo velike izgube, vendar pa to ni posebej dokazano. Nasprotno je bil med formalnim poskusnim postopkom preiskave prikazan učinek različnih možnih rešitev na osnovi različnih podjetij, ki porabijo veliko energije. To je razvidno tudi v izjavi podjetja Marienhütte, v kateri je ukrep izrecno označen kot korekcijski mehanizem za podjetja, ki porabijo veliko energije. Nadalje je Komisija ugotovila, da Avstrija ni izrazila svojega stališča glede argumenta Združenja avstrijske industrije. Avstrija tudi ni dala nobenih podatkov o dejanskih olajšavah, in tudi ne o temu, ali se je krog prejemnikov pomoči po noveli zakona dejansko bistveno spremenil. Zato Komisija nima podatkov, po katerih bi lahko sklepala, ali se učinek tega ukrepa bistveno razlikuje od veljavnega ukrepa, ki je veljal pred 1. januarjem 2002 in ki je bil omejen na podjetja, ki so proizvajala večinoma fizično gospodarsko blago. Komisija je prav tako ugotovila, da je Avstrija 120-odstotno določbo tudi zaračunavala na osnovi okoli 240 izbranih podjetij, ki porabijo veliko energije in uveljavila, da ni podatkov o podjetjih, upravičenih do povrnitve. Vse to seveda izrecno kaže na to, da je ukrep dejansko usmerjen k podjetjem, ki porabijo veliko energije.

- (50) Komisija se tudi ne strinja s podjetjem Jungbunzlauer Ges.m.b.H, ki trdi, da ustreza meja 0,35 % neto vrednosti proizvodnje najvišje davčne obremenitve, ter da takšna najvišja meja ni bistvena za pomoč. Brez da bi bilo zadnji argument potrebno preveriti, v tem primeru meja ne postavlja nobenih splošnih maksimalnih davčnih obremenitev za vsa podjetja brez razlike. Praviloma morajo podjetja plačevati polne davčne stopnje, z izjemo tistih, ki plačujejo pragovno vrednost, ki pa je dejansko tako prilagojena, da jo plačujejo le podjetja, ki porabijo veliko energije. Z določitvijo objektivne najvišje davčne meje za določena podjetja – v tem primeru predvsem za podjetja, ki porabijo veliko energije – ima ukrep za posledico različno obravnavanje. V tem se razlikuje od najnižje davčne obremenitve 363 EUR, na katero je opozorilo podjetje Jungbunzlauer Ges.m.b.H, in katera brez razlik velja za vsa podjetja.
- (51) Med odločanjem o začetku postopka je Komisija podvomila, ali bo razširitev področja uporabe dejansko spremenila učinek ukrepa. Komisija je ugotovila, da niti Avstrija niti stranke, ki so posredovale, niso predložile podatkov, ki bi lahko odstranili te dvome. Predvsem Avstrija ni predložila nobenih podatkov o številkah, ki bi dokazovale, da bi imelo koristi bistveno več podjetij na vseh gospodarskih področjih zaradi razširitve področja uporabe. V vsakem primeru pa samo visoko število tistih podjetij, ki jim je bilo zaradi ukrepa povrnitev dajatev odobrena, glede na sodno prakso sodišča ni dokaz, da bi ukrep lahko označili za splošni ukrep.
- (52) Komisija je tudi upoštevala, da v več državah članicah veljajo ukrepi z enakim učinkom, katerih odobritev se je zaprosila kot državna pomoč ali katere je Komisija preizkusila na zahtevek urada ⁽⁸⁾.
- (53) Komisija meni, da selektivnosti ukrepa ni mogoče utemeljiti s pomočjo narave ali logike sistema, saj to ne ustreza kontrolni logiki, ki je lastna sistemu. Nasprotno, povrnitev predstavlja celo jasen odmik od splošne strukture in načina delovanja sistema dajatev. Nadalje je Komisija ugotovila, da ima dajatev na energijo dva cilja: prvič, podjetja spodbuditi k temu, da bi podjetja sprejela ukrepe za varčevanje z energijo. Tudi če bi večina zadevnih podjetij že uvedla takšne ukrepe za zmanjšanje stroškov energije, ni mogoče reči, da obdavčenje energije ne bi imelo dodatnega učinka krmiljenja. Poraba energije je splošno odvisna od tehnologije in je tako določena le za kratek čas. Dolgoročno gledano se zaradi tehničnega napredka in inovacij pričakujejo nadaljnje izboljšanje učinkovitosti. Komisija je tudi ugotovila, da podjetje Marienhütte Ges.m.b.H domnevnega neobstoja učinka krmiljenja ni podrobneje pojasnilo. Drugi cilj pa je, da se bo dajatev povečala, tudi če v kratkem času ne bo mogoče še bolj znižati porabe energije, in sicer zaradi tega, da se priskrbijo državna sredstva za splošne namene, saj povzroča poraba energije stroške za družbo, za katere mora poskrbeti država. Zaradi tega ne moreta biti kriva narava in logika sistema, da so podjetja, ki porabijo veliko energije in so po definiciji povzročitelji onesnaženja, oproščena dajatev na energijo.
- (54) Komisija se ne strinja z mnenjem podjetja Jungbunzlauer Ges.m.b.H, da ukrep ne bi predstavljal državne pomoči, če bi zakonodajalec pobiral dajatev pri končnem odjemalcu. Upravna struktura ukrepa v tem primeru nima vpliva na značaj pomoči. Tudi če bi zakonodajalec končnemu odjemalcu dajatev povečal neposredno, zraven česar bi najbrž uvedel tudi drugačno obravnavo različnih vrst uporabnikov, bi tudi ta diferenciacija predstavljala državno pomoč.
- (55) Vsi drugi kriteriji državne pomoči v smislu člena 87(1) Pogodbe ES so izpolnjeni. Ukrep oprošča podjetja stroškov, ki bi jih drugače morali kriti, ter jim tako prinaša korist. Ukrep se pripíše državi in se financira z državnimi sredstvi, saj se je država sama sprijaznila z zmanjšanjem davčnih prihodkov. Ker je povrnitev dajatev zagotovljena le določenim podjetjem, jim zagotavlja ukrep v primerjavi z drugimi podjetji boljši položaj, kar lahko izkrivi konkurenco. Vsaj nekaj tistih, katerim je bila povrnitev dajatev odobrena, so dejavni v sektorjih, v katerih poteka trgovanje med državami članicami. Zaradi tega lahko ukrep ovira trgovino. Kot zadnje pa je mogoče trditi, da ukrep predstavlja državno pomoč in ga je moč razumeti kot novo pomoč, saj je bil uveden po vstopu Avstrije v Evropsko unijo, Komisija pa ga nikoli ni odobrila.

Združljivost pomoči

- (56) Komisija je združljivost pomoči preverila z okvirom Skupnosti za državne pomoči za varstvo okolja (v nadaljevanju „okvir Skupnosti“). Pri odločitvi o uvedbi postopka je Komisija menila, da pri takratnem stanju očitno ni bilo možno uvesti nobene druge izjemne odločbe člena 87(2) in (3) Pogodbe ES. V teku formalnega postopka preiskave se niso pojavile nobene oporne točke, ki bi v odločitvi o uvedbi postopka formalne preiskave odpravile omenjene dvome Komisije. Zaradi tega je Komisija sklenila naslednje.

⁽⁸⁾ Glej N 449/2001 – Nemčija, N 123/2000 – Združeno kraljestvo, C 42/2003 – Švedska.

- (57) Glede podjetij, za katera zakon o povrnitvi dajatev na energijo do 31. decembra 2001 ni veljal, je uvedba 158. zveznega zakona 2002 pripeljala do uvedbe nove izjeme že obstoječe dajatve. V skladu s točko 51.2 okvira Skupnosti je mogoče predpise pod točko 51.1 uporabiti, če imajo davki občuten pozitiven vpliv na varstvo okolja in če bodo izjeme zaradi velike spremembe gospodarskih pogojev, ki lahko postavijo podjetja v zelo težek konkurenčni položaj, nujne. Avstrija ni dala nobenih podatkov o tem, če se je to zgodilo. Prav tako Avstrija ni močno povišala dajatev, tako da točke 52 okvira Skupnosti ni bilo potrebno uporabiti. Pod temi pogoji lahko država članica odobri oprostitev dajatev le v skladu z 2. pododstavkom točke 53, ki se sklicuje na točki 45 in 46 okvira Skupnosti. V skladu s tem je mogoče odobriti pomoč podjetju za do pet let, kadar je njihova učinkovitost omejena na 50 % dodatnih stroškov, ali kadar jih v obdobju petih let padajoče zmanjšujejo. Avstrijski zakon ne omejuje vračila dajatev na 50 % dodatnih stroškov, niti ne zahteva progresivnega zmanjševanja.
- (58) Za podjetja, za katera je zakon o povrnitvi dajatev na energijo veljal že pred 31. decembrom 2001, ostaja sistem za povrnitev dajatev nespremenjen. Tukaj ukrep predvideva oprostitev obstoječega dajatev, ki je bil sklenjen ob uvedbi. Zato ta ukrep spada pod točko 51.2 okvira Skupnosti, ki se sklicuje na kriterije združljivosti v točki 51.1. V zadnji določbi se zdi, da je mogoče uporabiti le drugo alineo črke (b) točke 51.1. V okviru tega morajo podjetja plačati bistven del državnih dajatev. Avstrija za časovno obdobje preiskave ni dala nobenih podatkov, ki bi omogočili ugotovitev dejanskega deleža dajatev, ki ga morajo plačati določena podjetja. Zaradi tega Komisija ne more trditi, da podjetja plačujejo bistven del državnih dajatev.
- (59) Ob upoštevanju zgoraj omenjenih navedb je Komisija prišla do sklepa, da zakon o povrnitvi dajatev na energijo iz leta 1996, podaljšan do 31. decembra 2003 s členom 6158. zveznega zakona 2002 brez nadaljnjih sprememb, ne ustreza zahtevam okvira Skupnosti in ni združljiv s skupnim trgov.
- memb, ki jo je obljubila Avstrija, združljiv s točkama 53 in 45 okvira Skupnosti. Pomoč znaša 100 % dodatnih stroškov v prvem letu, v drugem letu pa se zmanjša na 80 %. V obdobju preiskave se bo torej linearno zmanjševala. Poleg tega Komisija meni, da znižanje v drugem letu podjetjem prepušča znesek dajatev, ki je še vedno višji od zahtevane pragovne vrednosti, ki jo od leta 2004 predpisuje direktiva o obdavčenju energije.
- (61) Za podjetja, za katera je zakon o povrnitvi dajatev na energijo veljal do 31. decembra 2001, je pomoč po mnenju Komisije združljiva z drugo alineo črke (b) točke 51.1 okvira Skupnosti. Po drugi alineji črke (b) točke 51.1 morajo podjetja, ki jim je bilo odobrena povrnitev dajatev, plačati bistven del državnih dajatev. Razlog za to je, da se podjetja vzpodbudi, da bi izboljšala svojo okoljsko učinkovitost. To se je izkazalo iz besedila prve alineje črke (b) točke 51.1, po čemer se lahko usklajeni davki znižajo, če je znesek, ki ga izplača podjetje, ki jim je bila odobrena povračilo dajatev, višji od skupnega najnižjega dovoljenega zneska, „zato, da se podjetja vzpodbudi k ukrepom za izboljšanje varstva okolja“. V obdobju preiskave je bila avstrijska dajatev na energijo državni davek, od 1. januarja 2004 pa je bilo z direktivo o obdavčenju energije uvedeno usklajeno obdavčenje, ki določa najnižjo davčno stopnjo za uporabo energijskih proizvodov, ki so po avstrijskih zakonih o obdavčenju energije obdavčeni in povrnjeni. Direktiva o obdavčenju energije izrecno omogoča uresničevanje okoljevarstvenih ciljev (glej predvsem uvodne navedbe 3, 6, 7 in 12). Zaradi tega Komisija meni, da upoštevanje temeljnih podlag direktive o obdavčenju energije vzpodbuja podjetja k izboljšanju varstva okolja. Na upoštevanje najnižjih stopenj je torej mogoče gledati tudi kot na bistveni del državnih dajatev, kakor zahteva druga alineja črke (b) točke 51.1 okvira Skupnosti. Avstrija je določila najmanjšo davčno obremenitev podjetjem tako, da temeljne davčne stopnje ne bodo upoštewane le pri zemeljskem plinu in elektriki, temveč tudi pri premogu, za katerega doslej v Avstriji ni bilo potrebno plačevati dajatev. S tem je Avstrija zagotovila, da je najnižja davčna obremenitev v letih 2002 in 2003 v skladu z davčno ravni ter da vključuje tudi načelo najmanjšega učinka na okolje, za katerega si direktiva prizadeva.

Varstvo zakonitih pričakovanj

- (60) Za podjetja, za katera zakon o povrnitvi dajatev na energijo do 31. decembra 2001 ni veljal, je ukrep o spre-
- (62) Če se oceni, da je nezakonito priznana državna pomoč nezdružljiva s skupnim trgov, jo mora prejemnik zahtevati nazaj. Po zahtevi za vračilo te pomoči je treba vzpostaviti konkurenčno stanje, čim bolj podobno tistemu pred priznano pomočjo. Vendar pa člen 14(1) Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o

(⁹) Komisija je ugotovila, da te spremembe še niso veljavne.

predpisih glede uporabe člena 93 Pogodbe ES ⁽¹⁰⁾ določa: „Komisija ne zahteva vračila pomoči, če bi to bilo v nasprotju s splošnim načelom prava Skupnosti.“ V skladu s sodno prakso Evropskega sodišča in odločitvijo Komisije je odločitev o vračilu v nasprotju s splošnim načelom prava Skupnosti, če bi zaradi ukrepov Komisije prejemnik pomoči upravičeno predvideval, da je bila pomoč odobrena v skladu s pravom Skupnosti.

- (63) Država članica je odgovorna za to, da so državni ukrepi v skladu s pravili konkurence Skupnosti, da bi se izognili izkrivljanju konkurence in da se ukrepi v zvezi s pomočjo prigrasijo Komisiji v skladu s členom 88, odstavkom 3 Pogodbe ES ter da se začnejo izvajati šele po preiskavi. Načeloma podjetja ne morejo imeti upravičenih pričakovanj od nezakonitih pomoči. V primeru, da bi se podjetja lahko uspešno opirala na državni zakon, četudi sprejet z dobrim namenom, ki pa ne ustreza predpisom o pomoči in tako izkrivlja konkurenco, cilja skupnosti o kontroli pomoči ni mogoče doseči.

- (64) Sodišče je v sodbi *Van den Bergh en Jurgens* ⁽¹¹⁾ razsodilo:

„Po stalni sodni praksi sodišča se lahko vsak gospodarski subjekt, pri katerem je institucija Skupnosti vzbudila utemeljena pričakovanja, sklicuje na načelo varstva zakonitih pričakovanj. Če lahko preudaren in trezno razmišljajoč gospodarski subjekt predvidi sprejetje ukrepa Skupnosti v zvezi z njegovimi interesi, se v primeru sprejetja tega ukrepa ne more sklicevati na omenjeno načelo.“

- (65) Avstrija Komisiji ni predložila nobenega argumenta o obstoju upravičenega zaupanja podjetij, ki jim je bila odobrena povrnitev dajatev. V sodni praksi sodišča se je izkazalo, da je dolžna Komisija samodejno upoštevati izredne okoliščine, ki po členu 14(1) Uredbe (ES) št. 659/1999 upravičujejo odpoved vračilu nezakonitih pomoči, če bi bilo vračilo v nasprotju s splošnim načelom prava Skupnosti, kot npr. načelom o varstvu zakonitih pričakovanj.

- (66) V obravnavanem primeru se je Komisija seznanila, da predstavlja obravnavani ukrep znotraj države veliko breme za avstrijska podjetja v interesu varstva okolja. Brez povrnitve dajatev, ki so predmet te preiskave, bi bilo takšno breme zelo veliko predvsem za podjetja, ki porabijo veliko energije. Ko je bil ta ukrep znotraj države zasnovan, še ni bilo stalne prakse za pravno presojo izjem ali zmanjšanja takšnih dajatev, ki se formalno

uporabljajo v različnih gospodarskih panogah, vendar so kljub temu selektivni, saj se pravzaprav odobrijo samo, *dejansko* in specifično prednost v korist določenih sektorjev. Po drugi strani pa je jasno, da v obravnavanem primeru odgovor sodišča na drugo vprašanje v sodbi *Adria-Wien* lahko privedlo do tega, da bi nekateri prejemniki pomoči v dobri veri izhajali iz tega, da sporni ukrepi znotraj države, ki jih je obravnaval državni sodnik, ne bodo več selektivni in s tem ne bodo več predstavljali državne pomoči, v kolikor bi se njihova veljavnost poleg sektorja za proizvodnjo fizičnega gospodarskega blaga razširila še na druge sektorje. Ob upoštevanju vseh teh premislekov je Komisija prišla do sklepa, da v obravnavanem primeru zahteva za vračilo ne bi bila v skladu s načelom o varstvu zakonitih pričakovanj. V skladu s členom 14 Uredbe št. 659/1999 se je Komisija odločila, da naj se vračilo ne zahteva.

Pomoči za kmetijsko primarno proizvodnjo

- (67) Ureditev povrnitve dajatev velja za kmetijstvo in gozdarstvo pod istimi pogoji kot za ostale sektorje, ki so bili deležni pomoči. Okvir Skupnosti za državne okoljevarstvene pomoči ne velja za kmetijstvo. Z ocenitvijo pomoči, ki presega meje enega sektorja v okviru dajatev na energijo ⁽¹²⁾ je Komisija premišljala o enakem obravnavanju kmetijstva in gozdarstva z drugimi gospodarskimi panogami, s pridržkom splošnih smernic okoljevarstvene pomoči. Zgornje navedbe tako veljajo tudi za oceno pomoči v kmetijstvu.

VI. SKLEPANJE

- (68) Komisija je ugotovila, da je Avstrija s kršitvijo člena 88(3) Pogodbe ES nezakonito sprejela zakon o povrnitvi dajatev na energijo iz leta 1996 v okviru 158. zveznega zakona 2002, ki je bil v nespremenjeni obliki podaljšan do 31. decembra 2003.

- (69) Kar zadeva podjetja, za katera zakon o povrnitvi dajatev na energijo do 31. decembra 2001 ni veljal, ureditev pomoči ni združljiva z okvirom Skupnosti za okoljevarstvene pomoči, posebej s točkama 52 in 45 kakor tudi z drugimi izrednimi določitvami člena 87(2) in (3) Pogodbe ES.

⁽¹⁰⁾ UL L 83, 27.3.1999, str. 1

⁽¹¹⁾ Sodba sodišča z dne 11. marca 1987 v pravni zadevi 265/85, *Van den Bergh in Jurgens BV/Komisija*, PSES 1987, str. 1155, opomba 44.

⁽¹²⁾ Glej zlasti odločbe Komisije o nemškem ekološkem davku (Ökosteuern), NN 47/99 (UL C 166, 12.6.1999) v zadevi o pomoči N 575/A/99 (UL C 322, 11.11.2000).

(70) Kar zadeva podjetja, za katera je zakon o povrnitvi dajatev na energijo veljal že pred 31. decembrom 2001, ureditev pomoči ni združljiva z okvirom Skupnosti za okoljevarstvene pomoči, posebej točke 51.1, črka (b), drugi pododstavek in z ostalimi izrednimi določitvami člena 87(2) in (3) Pogodbe ES. Ker ni bilo možno navesti nobenih drugih razlogov za združljivost ureditve, je zato nezdružljiva s skupnim trgom.

(71) Kljub temu pa se zaradi upoštevanja posebnih okoliščin obravnavanega primera in skladnosti s členom 14 Uredbe (ES) št. 659/1999, ne zahteva vračilo.

(72) Komisija se je seznanila z namero avstrijske vlade, da bo vračilo dajatev na energijo spremenila retroaktivno. Komisija meni, da so zgoraj navedene spremembe združljive z okvirom Skupnosti o okoljski pomoči, zlasti točka 52 v povezavi s točko 45 in točko 51.1(b), odstavek 2.

SPREJELA NASLEDNJO ODLOČBO:

Člen 1

Povrnitev dajatev, ki jo je Avstrija leta 2002 sprejela z zakonom o povrnitvi dajatev na energijo iz leta 1996, noveliranim s 158. zveznim zakonom 2002, in ga nespremenjenega podaljšala do

31. decembra 2003, predstavlja nezakonito in s skupnim trgom nezdružljivo državno pomoč.

Člen 2

Avstrija odpravlja program pomoči iz člena 1, če je še vedno veljavna.

Člen 3

Avstrija sprejme vse potrebne ukrepe, da se ukrep prilagodi retroaktivno, kakor navajajo avstrijski organi v dopisu z dne 5. decembra 2003.

Člen 4

Avstrija v dveh mesecih po notifikaciji te odločbe seznaniti Komisijo z ukrepi, sprejetimi z namenom uresničevanja te odločbe.

Člen 5

Ta odločba je naslovljena na Republiko Avstrijo.

V Bruslju, 9. marca 2004

Za Komisijo
Mario MONTI
Član Komisije